

Bijlage 1 bij registratienummer 673523/673540**Financiering en organisatie natuurbeheer en –
ontwikkeling 2015 en 2016 (SNL)****Context**

Met het Natuurpact uit 2013 tussen Rijk en provincies, volgend op het Natuurakkoord uit 2011, is de verantwoordelijkheid voor natuur(beheer) gedecentraliseerd naar de provincies. De provincie subsidieert het natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer via het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Daarnaast kan via het SNL subsidie beschikbaar worden gesteld voor functiewijziging en inrichting van gronden (van landbouw naar natuur). Een deel van de uitvoering ligt bij de Rijksdienst voor ondernemend Nederland, RVO.nl, het andere deel bij SVT/SUB.

Een korte beschrijving van het Subsiestelsel Natuur en Landschap, en alle afkortingen, is aan het einde van deze toelichting gevoegd.

Leeswijzer

Hierna lopen we de afzonderlijke GS-besluiten langs. Dit doen we in acht besluiten voor twee regelingen:

1. Wijziging openstellingsbesluit 2015 SNL:
 - *Verhogen subsidieplafonds voor beheer, SVN*
 - *Wijzigen subsidieplafonds en periode van openstelling voor functiewijziging en inrichting, SKN*;
2. Aanvulling Natuurbeheerplan 2016 voor doorlopend agrarisch natuurbeheer oude stijl;
3. Openstellingsbesluit 2016:
 - *Openstelling 2016 SVN oude stijl met subsidieplafond en tarieven voor beheer.*
 - *Openstelling 2016 met subsidieplafond en tarieven voor functiewijziging en inrichting, SKN*;
4. Algemeen
 - *Vernieuwing procedures rond SNL (ter kennisname);*
 - *De financiële gevolgen, incl. een risicoparaagraaf*

1. Wijziging openstellingsbesluit 2015 SNL***Verhogen subsidieplafonds voor beheer, SVN***

Op 5 oktober 2014 is een openstelling gedaan voor subsidiering van natuurbeheer vanaf 2015. Hiervan is anders gebruik gemaakt dan vooraf gedacht.

a. Continuering van beheer door gecertificeerde beheerders

<i>Plafond</i>	<i>Aangevraagd</i>	<i>Saldo</i>
€ 115.000	€ 88.000	€ 27.000

b. Continuering van beheer door niet-gecertificeerde beheerders

<i>Plafond</i>	<i>Aangevraagd</i>	<i>Saldo</i>
€ 35.000	€ 102.600	- € 67.600

Nb. Alle beheerders dienen per 2017 gecertificeerd te zijn. Met name kleine particuliere beheerders zijn dat vaak nog niet.

c. Nieuw beheer binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN):

<i>Plafond</i>	<i>Aangevraagd</i>	<i>Saldo</i>
€ 100.000	€ 154.600	- € 54.600

Totaal is er daarmee € 95.200/jr (totale aanvraag € 571.200 over 6 jaar) meer aangevraagd dan was opengesteld. Oorzaak van de overschrijding ligt met name in oude functiewijzigingen die zich nu pas voor subsidiering van beheer gemeld hebben, wat een groter volume bleek dan verwacht. Hiervoor is dekking beschikbaar binnen de lopende begroting.

Beschikkingen zijn voor 6 jaar.

Betreft besluit:

1. Tot een wijziging van het openstellingsbesluit 2015 van 7 oktober 2014:

a. Verhoging subsidieplafond SVNL voor:

- continuering van natuurbeheer binnen het NNN van € 150.000 naar € 190.600/jr, totaal over 6 jaar € 1.143.600 voor beheer in 2015 t/m 2020;*
- nieuw natuurbeheer na functiewijziging en inrichting van € 100.000 naar € 154.600/jr, totaal over 6 jaar € 927.600 voor beheer in 2015 t/m 2020;*

4. De subsidieplafonds te publiceren in het provinciaal blad.

Wijzigen subsidieplafonds en periode van openstelling voor functiewijziging en inrichting, SKNL

Kansen voor functiewijziging (van agrarische bestemming naar natuur) kunnen zich op elk moment van het jaar voordoen. Om deze kansen dan te kunnen grijpen wordt voorgesteld om te gaan werken met een continue openstelling voor de SKNL-regeling. Dit begint met een tweede periode van openstelling in 2015 uit het besluit van 7 oktober 2014. Tegelijk kunnen de plafonds uit het openstellingsbesluit van 7 oktober 2014 verlaagd worden, omdat deze plafonds erg hoog waren gesteld. Zij waren hoog gesteld om uitnodigend te zijn voor belangstellenden.

In de eerste helft van 2015 is voor € 3,3 mln (130 ha) aangevraagd voor functiewijziging en € 1,0 mln voor inrichting na functiewijziging. Een

resterende openstelling van respectievelijk € 0,8 mln en € 0,4 mln, totaal € 1,2 mln, biedt ruimte aan nog eens circa 30 ha.

De plafonds uit de openstelling SKNL voor 2015 wordt dan bij elkaar, van € 13 mln verlaagd naar € 5,5 mln, een verlaging die aansluit bij de werkelijke belangstelling. Dit ligt in lijn met de eerder al bijgestelde verwachtingen voor 2015 zoals deze ook verwerkt is in het PMG 2016-2020 en de Reserve Groen.

Betreft besluit:

1. *Tot een wijziging van het openstellingsbesluit 2015 van 7 oktober 2014:*
 - b. *Wijziging subsidieplafond SKNL 2015 voor*
 - *functiewijziging (particulier natuurbeheer) van € 10.000.000 naar € 4.100.000;*
 - *investeringssubsidie bij functiewijziging van € 3.000.000 naar € 1.400.000.*
 - c. *Wijziging openstellingsperiode SKNL in 2015 met tweede periode van publicatie van dit besluit tot en met 31 december 2015*
4. *De subsidieplafonds en openstellingsperiode te publiceren in het provinciaal blad.*

2. Aanvulling Natuurbeheerplan 2016 voor doorlopend agrarisch natuurbeheer oude stijl

In de afgelopen jaren (2010-2015) was sprake van gecoördineerd beheer. Individuele beheerders kregen subsidie door deelname in een gecoördineerd beheerplan. Deze SVNL oude stijl wordt in 2016 vervangen door een nieuwe stijl: collectief beheer. Een agrarisch collectief krijgt subsidie voor het beheer door de deelnemers in het collectief. De individuele verantwoordelijkheid is een collectieve geworden.

Het Natuurbeheerplan, dat op 21 april 2015 is vastgesteld, was vooral gericht op deze vernieuwing van het agrarisch natuurbeheer vanaf 2016 en het SVNL 2016-2021. Hierin was echter onvoldoende aandacht gegeven aan de overeenkomsten op grond van de SVNL oude stijl voor agrarisch natuurbeheer, die doorlopen na 2015. Er zijn agrariërs wiens beheerovereenkomst na 2016 nog doorloopt. Voor hen is het belangrijk dat zij hun beheerovereenkomst kunnen uitdienen, om juridische complicaties (o.a. met de Europese Unie) te voorkomen. Hiervoor is het handhaven van een kaart in het Natuurbeheerplan nodig op grond van de SVNL oude stijl. Deze kaart wordt met dit besluit toegevoegd. Het betreft een technische aanvulling, die geen beleidsinhoudelijke consequenties heeft.

Voor een wijziging van het Natuurbeheerplan wordt normaal gesproken gebruik gemaakt van een terinzagelegging. Hiervan wordt nu afgeweken, omdat het een technische aanvulling betreft die enkel

relevant is voor de desbetreffende agrariërs. Het juridisch advies hierop is positief. Vanzelfsprekend staan de gebruikelijke rechtsbeschermingsmiddelen van bezwaar en beroep wel open, ook tegen dit besluit.

Betreft besluit:

2. *Tot een aanvulling op het Natuurbeheerplan 2016 voor agrarisch natuurbeheer oude stijl, voor doorlopende contracten waarvoor in 2016 nog een beheerplicht oude stijl geldt;*
4. *De aanvulling op het Natuurbeheerplan 2016 te publiceren in het provinciaal blad.*

3. Openstellingsbesluit 2016

Openstelling 2016 SVNL oude stijl met subsidieplafond en tarieven voor beheer.

Met de openstelling bepalen GS hoeveel subsidieruimte er in 2016 gegeven wordt. Het gaat grotendeels om continuering van beheer, aangevuld met beheer van nieuwe, ingerichte natuurterreinen na verwerving of functiewijziging.

SVNL, Agrarisch natuurbeheer (exclusief waterbeheer)

Zoals hiervoor reeds toegelicht, zijn er agrariërs die een doorlopende beheerovereenkomst hebben na 2016. Een deel hiervan ligt zes jaar vast (botanisch), voor een ander deel is dat flexibel (weide- en akkervogels). Voor het flexibele deel wordt per jaar het budget opengesteld. Bij het besluit van 21 april (besluit 4f) is hiervoor (beheer oude stijl) een openstelling gedaan van € 50.000,- voor 2016. Het benodigde bedrag valt naar verwachting echter fors hoger uit, doordat minder doorlopers dan verwacht gebruik (kunnen) maken van de mogelijkheid om voor het aflopen van hun beschikking over te stappen naar het vernieuwde beheer. Definitief weten wij de omvang pas op 1 november als overstappers zich formeel gemeld moeten hebben. Voor aanpassing van het subsidieplafond is ruimte binnen de lopende begroting, doordat voor het vernieuwde beheer vanaf 2016 € 0,3 mln/jr minder is aangevraagd dan waarvoor bij besluit van 21 april (besluit 4 a t/m c) was opengesteld.

SVNL, Natuurbeheer continuering

Voor natuurbeheer geldt dat continuering mogelijk moet zijn om bereikte resultaten te behouden. Aan beschikkingen natuurbeheer komt € 30.000/jr voor continuering van subsidiering van het beheer in aanmerking, totaal € 180.000 voor de zes jaren 2016 t/m 2021. Beschikkingen zijn voor 6 jaar.

SVNL, Natuurbeheer nieuw

Voor nieuwe terreinen die verworven en ingericht zijn is de mogelijkheid van aansluitende subsidiering voor beheer gewenst, zoals voor de 360 ha waarvoor in 2014 functiewijziging werd aangevraagd. Er is rekening gehouden in het Natuurbeheerplan met een volume van € 288.000 per jaar (€ 800/ha/jr), totaal € 1.728.000 voor de zes jaren 2016 t/m 2021. Beschikkingen zijn voor 6 jaar.

Openstellingsperiode

Voor aanvragen SVNL oude stijl is de openstellingsperiode 15 november t/m 31 december voor zowel voor zesjarige subsidies natuurbeheer als voor het in 2016 doorlopende, gecoördineerde agrarisch natuurbeheer oude stijl in 2016.

Betreft besluit:

3. *Op grond van de uitvoeringsregeling SVNL voor het begrotingsjaar 2016, onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2016 door Provinciale Staten, vast te stellen zoals opgenomen in bijlage 7 bij deze nota:*
 - a. *Subsidieplafonds en tarieven op grond van de SVNL (oude stijl):*
 - *continuering van gecoördineerd agrarisch weide- of akkervogelbeheer te verhogen van € 50.000 naar € 350.000,- voor 2016;*
 - *continuering van natuurbeheer gelegen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN): € 30.000/jr, totaal voor 6 jaar € 180.000 voor de periode 2016-2021;*
 - *nieuw natuurbeheer na functiewijziging: € 288.000/jr, totaal voor 6 jaar € 1.728.000 voor de periode 2016-2021.*
 - b. *De aanvraagperiode voor de regeling SVNL (oude stijl) van 15 november 2015 tot en met 31 december 2015;*
4. *De subsidieplafonds, tarieven en openstellingsperiode te publiceren in het provinciaal blad.*

Openstelling SKNL 2016 met subsidieplafond en tarieven voor functiewijziging en inrichting

Met de openstelling bepalen GS hoeveel subsidieruimte er in 2016 gegeven wordt. Het gaat om functiewijziging en inrichting.

SKNL, Functiewijziging

De gemiddelde kosten per hectare waren de afgelopen jaren € 25.000. Voor het volledig met de SKNL realiseren van de doelstelling van 250 ha/jr zou daarmee een openstelling van € 6,5 mln nodig zijn. Naast de SKNL zijn er echter nog andere vormen van verwerving zoals met ruilgronden. In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) wordt uitgegaan van realisatie van 100 hectare via de SKNL-regeling in 2016. Daarvoor wordt een openstelling van € 2,5 mln voorgesteld. Indien

er méér animo voor functiewijziging blijkt te zijn, dan voor 100 hectare, kunnen GS te zijner tijd het plafond ophogen.

SKNL, Inrichting na functiewijziging

Voor elke hectare functiewijziging kan maximaal € 15.000 aan inrichtingskosten gevraagd worden. In aansluiting op de openstelling functiewijziging in het PMG, wordt een openstelling van € 1,5 mln voorgesteld.

SKNL, Inrichting voor kwaliteitsverbetering bestaande natuur

De mogelijkheid van subsidiering van kwaliteitsimpulsen voor bestaande natuur moet nog nadere invulling krijgen. Met een openstelling van € 1,- wordt aan beheerders het signaal gegeven dat er wellicht ruimte voor komt. De criteria hiervoor moeten nog bepaald worden (oa om subsidiering achterstallig onderhoud te voorkomen). GS kunnen gedurende het jaar overwegen het plafond op te hogen.

Openstellingsperiode

De SKNL wordt met ingang van 2016 gedurende het gehele jaar opengesteld. Op deze manier kunnen kansen die zich voordoen, worden verzilverd.

Betreft besluit:

3. *Op grond van de uitvoeringsregeling SKNL voor het begrotingsjaar 2016, onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2016 door Provinciale Staten, vast te stellen zoals opgenomen in bijlage 7 bij deze nota:*
 - c. *Subsidieplafond voor kwaliteitsimpulsen SKNL in 2016:*
 - *functiewijziging (particulier natuurbeheer): € 2.500.000,-*
 - *investeringssubsidie bij functiewijziging: € 1.500.000,-*
 - *investering voor kwaliteitsverbetering, waarbij uitsluitend aanvragen kunnen worden gehonoreerd buiten Natura2000-gebieden: € 1,-.*
 - d. *De aanvraagperiode voor de regeling SKNL in 2016 van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016. Publiceren openstelling.*
4. *De subsidieplafonds, tarieven en openstellingsperiode te publiceren in het provinciaal blad.*

Risicoparagraaf

De maximale bedragen zijn kaderstellend. Wanneer meer wordt aangevraagd wordt hier apart over besloten (zoals bijvoorbeeld nu in besluit 1a). Deze openstelling valt geheel binnen de meerjarenbegroting zoals opgenomen in het vastgestelde Natuurbeheerplan 2016 voor het natuurbeheer (SVNL) het binnen het PMG 2016-2020 voor functiewijziging en inrichting (SKNL).

Er bestaat een risico van onderschrijding van de openstelling voor subsidies beheer. Beheerders van natuurterreinen kunnen (tijdelijk) van een subsidie voor beheer af zien. Voor continuering van beheer is een goede inschatting van de benodigde openstelling te maken, aangezien de beheerders behalve het beheer ook hun subsidiering meestal willen continueren. Voor nieuwe subsidies na functiewijziging en inrichting is een redelijke inschatting te maken, maar afhankelijk van de voortgang met inrichting van betreffende terreinen.

De overschrijding in aanvragen 2015 had te maken met aanvragen voor subsidie zo lang na functiewijziging en inrichting dat zij bij de advisering vanuit de uitvoerende rijksdienst RVO.nl, buiten beeld geraakt waren.

Functiewijziging en inrichting voor nieuwe natuur is afhankelijk van de markt en kan daarom zowel versnellen als vertragen. Op basis van de aanvragen van de afgelopen jaren is een gematigde inschatting van 100 ha gemaakt voor 2016.

De openstelling voor doorlopers is er om ons risico te beperken op juridische procedures en betalingen, ook al ligt primair het risico van terugvordering bij de subsidieontvanger (deze krijgt ook de terugvordering). Wij zijn echter de veroorzaker van de terugvordering door wijziging van regels en zullen daarom naar verwachting aansprakelijk gesteld worden. De terugvordering op grond van EU regels zou gevoerd beheer betreffen zoals dat door ons gevraagd en goedgekeurd is.

De doorlopers zijn alleen agrariers met doorlopende verplichtingen bij weide- en akkervogelbeheer, die klem kunnen komen tussen oude en nieuwe regels. Met de aanvulling van het Natuurbeheerplan en de openstelling SVNL oude stijl, kunnen agrariërs de contracten uitdienen en worden eventuele juridische complicaties en terugvordering voorkomen.

De aanvulling op het Natuurbeheerplan geeft de technische randvoorwaarden en de openstelling de financiële, voor een overgangperiode waarin lopende contracten nagekomen kunnen worden en er geen reden voor terugvordering ontstaat.

Stelsel Natuur en Landschap (SNL) in het kort

Het SNL is een stelsel om inzicht te hebben en sturing te geven op het beheer van natuur en landschap in de provincie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een aantal instrumenten.

1. De Index natuur en landschap (Index): hierin zijn alle natuurtypen, natuurbeheertypen en agrarische beheerpakketten voor heel Nederland en voor alle natuur, uniform benoemd: de "natuurtaal". In de Index wordt onderscheid gemaakt tussen:
 - a. Natuurbeheertypen die algemeen beschreven zijn en waarvoor een standaardkostprijs (SKP) voor bijbehorende beheer activiteiten wordt berekend. Het subsidiebedrag voor beheer is afgeleid van de SKP (75%, jaarlijks geïndexeerd);
 - b. Agrarische natuurbeheerpakketten gaan grotendeels over gederfde inkomsten veroorzaakt door ruimte laten voor natuur en daarmee minder optimaal produceren:
 - In de oude stijl zijn deze heel specifiek omschreven en de kosten gedetailleerd berekend worden volgens Europese regelgeving voor agrarische subsidies.
 - In de nieuwe stijl worden geen afspraken over pakketten gemaakt maar over het totaal aan beheer om doelen te bereiken. De benomende beheermaatregelen die het collectief met deelnemers afsprekt zijn wel weer specifiek omschreven en doorgerekend.
2. Het Natuurbeheerplan (NBP): hierin legt Gedeputeerde Staten vast wat beheerwaardige natuur is in de provincie, ongeacht of dit gesubsidieerd wordt en ongeacht wie de beheerder is. Het Natuurbeheerplan kent twee basiskaarten:
 - a. De beheertypenkaart geeft het huidige, aanwezige beheertype aan
 - b. De ambitiekaart geeft het gewenste beheertype aan, ook op gronden die nog geen natuurbestemming of -beheer hebben;
3. De Uitvoeringsregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL): hiermee kan GS twee soorten subsidie verstrekken, waarvoor de ambitiekaart uitgangspunt is:
 - a. Functiewijziging: een subsidie om de bestemming van (agrarische) gronden te wijzigen in natuur. Het verschil in grondwaarde ten gevolge van deze bestemmingswijziging wordt vergoed en een dertigjarige beheerverplichting wordt overeengekomen;
 - b. Inrichting: een subsidie om natuurgronden een kwaliteitsimpuls te geven door ze beter in te richten, bijvoorbeeld na functiewijziging. Achterstallig onderhoud wegwerken valt hier niet onder.
4. De Uitvoeringsregeling beheer natuur en landschap (SVNL): hiermee kunnen beheerders, die hiervoor in aanmerking komen, subsidie aanvragen voor het beheer van hun terreinen overeenkomstig de beheertypenkaart. Bijvoorbeeld PWN en gemeenten kunnen geen gebruik maken van deze regeling.

Voor agrarisch natuurbeheer is samenwerking tussen agrariërs verplicht zodat de beheerpakketten in een gebied een mooi mozaïek van maatregelen vormen voor de natuur, zoals het collectief beheerplan (CBP) voor weidevogels dat door GS jaarlijks dient te worden vastgesteld om het beheer gesubsidieerd te krijgen.
5. Openstelling: In de openstelling wordt aangegeven hoeveel budget beschikbaar is voor nieuwe aanvragen voor het komende jaar, zowel van SVNL als SKNL. Tevens worden de subsidiebedragen van beheertypen en -pakketten voor deze aanvragen benoemd.
6. Monitoring, audit en veldcontrole: Door monitoring wordt de effectiviteit van het stelsel en de doelrealisatie vastgesteld, een stelsel wat leunt op vertrouwen in de deskundige betrokkenheid van beheerders. Aangezien ontwikkelingen in de natuur vaak een lange doorlooptijd hebben vindt er ook een toetsing op de juiste uitvoering plaats. Beheerders kunnen hun werkwijze laten certificeren en krijgen op die certificering regelmatig een audit. Beheerders zonder certificaat en agrariërs krijgen steekproefsgewijs veldcontroles.